

UNIVERZITA PALACKÉHO
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
Identita v oděvu

Eliška Odstrčilová

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány.

V Olomouci dne

Podpis

Chtěla bych poděkovat své vedoucí práce Mgr. MgA. Pavle Žeravíkové za čas strávený konzultacemi. Dále bych ráda poděkovala své rodině a přátelům, kteří mě podporovali při psaní a tvorbě této práce.

Obsah

Anotace.....	5
Úvod.....	7
1. Teoretická část.....	9
1.1 Identita, image a intimita.....	9
1.2 Identita v oděvu.....	10
1.3 Cesta k identitě skrze oděv od dětství k dospělosti.....	11
1.4 Jak oděv odráží to, kým jsme.....	11
1.5 Oděv jako důležitý prvek vyjadřování identity.....	12
1.6 Rolák.....	13
1.7 Balónové rukávy.....	15
1.8 Tričko.....	16
1.9 Potisk triček.....	17
1.10 Umělci zabývající se tématem identity.....	18
1.10.1 Frida Kahlo.....	19
1.10.2 Cindy Sherman.....	22
1.10.3 Samuel Fosso.....	23
1.10.4 John Paul Fauves.....	25
1.10.5 Yuki Kobayashi.....	27
1.10.6 Neale Osborne a Catherine Abel.....	27
1.10.7 Jessie Shroyer.....	29
2. Praktická část.....	31
2.1 Co představuje kolekce.....	31
2.2 Výběr materiálů a barev.....	32
2.3 Linoryt a tisk na oděv.....	33
2.4 Zhotovení kolekce.....	34
2.5 Popis oděvů.....	35
Závěr.....	37
Obrázkové přílohy.....	38
Literatura.....	61
Elektronické zdroje.....	62
Seznam použitých obrázků.....	66

Anotace

Jméno a příjmení:	Eliška Odstrčilová
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. MgA. Pavla Žeravíková
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Identita v oděvu
Název v angličtině:	Identity of Clothes
Zvolený typ práce:	Bakalářská práce (praktická – oděv)
Anotace práce:	<p>Cílem bakalářské práce „Identita v oděvu“ je zhotovení kolekce tří oděvů. Bakalářská práce se skládá ze dvou částí. Teoretická část se zaměřuje na historii a vývoj výrazných prvků mé kolekce oděvů, zkoumá pojmy identity, image a intimity a jejich vzájemné vztahy. Dále se zabývá cestou k identitě prostřednictvím oděvu od dětství až po dospělost a popisuje, jak se stal oděv důležitým prvkem pro vyjádření identity. Nakonec uvádím umělce, kteří se tématem identity taktéž zabývali nebo zabývají. Praktická část popisuje proces tvorby kolekce, včetně výběru materiálů a barev, a popisuje použité tisky. Součástí práce je fotodokumentace.</p>
Klíčová slova:	Oděv, identita v oděvu, linoryt, potisk
Anotace v angličtině:	<p>The aim of the bachelor's thesis "Identity in Clothing" is to create a collection of three garments. The bachelor thesis consists of two parts. The theoretical part focuses on the history and development of distinctive elements of my clothing collection, examines the concepts of identity, image and intimacy and their mutual relationships. It also explores the journey to identity through clothing from childhood to</p>

	adulthood and describes how clothing has become an important element in the expression of identity. Finally, I present artists who have also dealt with the theme of identity or are dealing with it. The practical part describes the process of creating the collection, including the choice of materials and colors, and describes the prints used. Photo documentation is part of the thesis.
Klíčová slova v angličtině:	Clothes, Identity of Clothes, Linocut, Print
Přílohy vázané k práci:	Obrazová příloha
Rozsah práce:	32 normostran
Jazyk práce:	Český

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je „Identita v oděvu“. Zaměřuji se v ní na to, jakou roli hraje oděv v procesu formování identity. Věřím, že tato práce přinese hlubší porozumění vztahu mezi oděvem a identitou a rovněž přispěje k širšímu pohledu na roli oděvu v našem každodenním životě a jeho vztahu k našemu vnímání a vyjádření identity. Mým cílem je na toto téma zhotovit kolekci tří oděvů. V této práci chci ukázat, jakým způsobem využívám oděv k vyjádření své identity a jak vnímám samotný proces jejího hledání. Pro ztvárnění svých myšlenek jsem se rozhodla pracovat v ateliéru textilu a zhotovit kolekci tří oděvů. Oděv pro mě představuje mnohem více než jen každodenní nutnost. Během mého předchozího studia na střední škole jsem se začala hlouběji zajímat o oděv a jeho význam, což ovlivnilo mé vnitřní postoje a hodnoty v této oblasti a oděv u mě získal zvláštní osobní význam.

V teoretické části práce se zabývám tím, jaký význam má oděv pro formování a vyjádření identity. Věnuji se v ní vývoji výrazných prvků v mé kolekci oděvů, abych lépe vyjádřila jejich symbolický a kulturní kontext. Také se v ní zabývám samotnými pojmy identity, image a intimity a vzájemnými vztahy mezi nimi. Za důležité považuji zmínit i pomyslnou cestu k identitě skrze oděv od dětství až k dospělosti a jak se stalo oblečení důležitým prvkem jejího vyjadřování. V neposlední řadě uvádím významné umělce, kteří pracují s podobným tématem.

V praktické části mé práce jsem se rozhodla pro tvorbu vlastní kolekce tří oděvů. To mi poskytlo možnost nejen teoreticky zkoumat vliv oděvu na identitu, ale také jej prozkoumat z pohledu tvůrčího procesu. Kolekce představuje tři fáze, jež vnímám jako klíčové v procesu hledání identity. Každý z těchto oděvů prezentuje konkrétní fázi tohoto procesu. Oděvy jsem obohatila potiskem z linorytu, který mi nabídl další pomyslný prostředek k vyjádření a prohloubení mé myšlenky o znázornění procesu hledání identity. Přináší do mé kolekce oděvů další rozměr, jenž může lépe pomoci porozumět jednotlivým fázím tohoto neustálého procesu objevování sebe sama. Potisky jsem se snažila propojit s vyjádřením svého vnímání a posílit tak komplexnost a emocionální sílu mé práce. Skicová povaha této techniky mi umožňuje spontánně vyjadřovat své nápady a dojmy, což přispívá k autentičnosti a osobnímu charakteru mého uměleckého vyjádření. Linorytové potisky jsou unikátní a vycházejí přímo ze mě a s oděvem tvoří nedílnou součást. Bez jednoho by druhý ztratil svůj význam. Každý tisk linorytem je originální a jedinečný, což posiluje individualitu a osobní rozměr mého

uměleckého výrazu. Tím se snažím přenést do své práce autentičnost a originalitu, které jsou klíčovými prvky i v procesu hledání identity.

1. Teoretická část

V teoretické části se zabývám hledáním identity v oděvu. Prozkoumávám, jak oděv odráží naše životní etapy od dětství až po dospělost – jak se naše vnímání mění v průběhu života. Dále se v ní zabývám historií výrazných prvků v mé kolekci, což jsou především balónové rukávy a rolák. Za důležité taktéž považuji zmínit, proč zrovna rukávy a rolák jsou pro mě identické.

Rukávy mají, byť pomyslně, sloužit jako ochranný štít, který mi poskytuje pocit bezpečí a síly v každodenním stereotypu. Když je nosím, cítím se chráněna před vnějšími vlivy a nepříznivými situacemi. Jsou jako mé brnění, které mi pomáhá čelit všem nepříjemnostem. Představují pro mě obranu mého těla i duše a mého místa ve světě. Staly se součástí mého já, vkusu mně vlastního a tvoří základ v mém šatníku.

Stejně tak i rolák je neoddělitelnou částí mého každodenního života, ovšem s hlubší a pro mě významnější hodnotou. Je to nositel vzpomínek a připomínka síly v těžkých časech. Po prožité autonehodě jsem měla potřebu chránit si krk a rolák pro mě představuje bezpečí a taktéž pohodlí, má pro mě obrovskou hodnotu. Když si jej oblékám, necítím jen teplý materiál na své kůži, ale i sílu a odhodlání, které jsem získala v boji s bolestí, strachem a následným traumatem. Rolák mi připomíná, že i v nejtěžších chvílích existuje světlo na konci tunelu a že moje síla nepřetržitě roste. I když jsou to zdánlivě nesouvisející kusy oděvu, pro mě představují spojení mé vnitřní cesty k sebepoznání a symboliku, která odráží mou cestu hledání identity v oděvu. A staly se jak součástí mého šatníku, tak i mého já.

Dále se v této části zaměřuji na vývoj trička, jeho role a formy v sociálním kontextu. Zmiňuji se o potisku triček a oděvů a o tom, jak vnímám rozdíly a souvislosti mezi identitou, image a intimitou. V poslední části této kapitoly se věnuji umělcům, kteří se taktéž zabývají stejným tématem. Zkoumám jejich díla a tvorbu a vybírám inspirativní příklady, v nichž každý, svým vlastním způsobem, odráží svou identitu.

1.1 Identita, image a intimita

Identitu vnímám jako jedinečnost, naše vnitřní já. Týká se toho, co jsme ve své podstatě. Zahrnuje naše vnímání, hodnoty, přesvědčení, osobní růst a všechny aspekty, co nás činí jedinečnými. Nemusí být vidět vždy na první pohled a může se během života měnit a vyvíjet. Je to nekonečný proces založený na osobním růstu a životních zkušenostech. Zatímco image vnímám jako tu vnější podobu sama sebe, tak jak chci být viděna ostatními. Je to povrchový

dojem, který často vychází ze vzhledu či chování. Je to způsob, jak se prezentujeme před ostatními a jak působíme na své okolí. Image nám (ne)může pomoci zapadnout do společnosti, vyhovovat určitým společenským skupinám a očekáváním. Image často může být i kamufláž k ochraně nebo utajení naší skutečné identity. Intimitu vnímám jako zranitelnost, týká se hlubšího spojení mezi sebou samotným a druhou osobou. Jde o schopnost sdílet své myšlenky, pocity nebo obavy s ostatními. Dle mého názoru identita ovlivňuje intimitu tím, že pokud se cítíme jistí, sebevědomí a máme se rádi takoví, jací jsme, budeme pravděpodobně ochotni otevřeně sdílet vztahy s ostatními. Pokud se budeme respektovat a mít rádi sami sebe, až potom můžeme milovat druhé. Tím, že si v životě určíme priority sobě vlastní, tím si rozhodneme, které osoby chceme mít po svém boku.

1.2 Identita v oděvu

Oděv je často vnímán jako prostředek sebevyjádření a prezentace naší identity. Není to jen oblečení, je to mnohem víc než jen látka a nitě, je to forma sebevyjádření, odraz naší osobnosti a způsob, jak komunikovat beze slov. Oděv zkrátka odráží, kým jsme.¹ Má nebo může mít skutečně velký vliv na to, jak se lidé cítí a jak jsou vnímáni ostatními. Když se cítíme dobře ve svém oblečení, může to pozitivně ovlivnit naše sebevědomí. Také je jednou z forem sebevyjádření a může nám pomoci prezentovat naši osobnost a jedinečnost, překonat pochybnosti o sobě samém a přijmout své skutečné já.² Oděv může být často viditelným vyjádřením kulturní identity, výběr oblečení může odrážet etnický původ, tradice, historii nebo i politické, náboženské a sociální rysy. V různých kulturách a zemích platí jiné společenské normy a požadavky ohledně oděvu a vzhledu.³ Například v Japonsku nošení kimona vyjadřuje úctu k tradici a respekt vůči předkům. V Indii zase nositelé kurty a sári podporují tradiční módu a kulturní dědictví. Vyznavači muslimského náboženství uplatňují pravidla a normy oblékání především pro ženy, a to zahalovat si tvář, vlasy a tělo dle požadavků a radikalizace dané země.

Roli při hledání identity v oděvu hraje i přehlcený trh a výběr ze široké škály výrobních druhů materiálů a módních značek. Důvodem, proč lidé preferují určité módní značky, je jejich prestiž a popularita. V takovém případě je člověk nevědomě ovlivněn a přizpůsobí se tak, jak

1 MEDIUM. *The Psychology of Fashion: How Clothing Choices Reflect Our Identity* [Online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://medium.com/@socialsulochana/the-psychology-of-fashion-how-clothing-choices-reflect-our-identity-538b66f3d21b>

2 DAS, Anushka. *Fashion and Identity: An Exploration of Clothing's Role in Shaping Personal and Cultural Identities* [Online]. 2023. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.iiad.edu.in/the-circle/fashion-and-identity-an-exploration-of-clothings-role-in-shaping-personal-and-cultural-identities/>

3 Tamtéž.

to módní trh diktuje. Ve snaze cítit se „in“ mnoho lidí obléká módní značky ne s ohledem na svou vlastní identitu, ale na módní trend ve společnosti. Závěrem bych chtěla podotknout, že hledání identity je proces, který může trvat celý život. Je to cesta sebeobjevování a seberozvoje, která nám pomáhá lépe porozumět sobě samým a nalézt smysl a vyváženost ve svém životě.

Lidé mají různé preference, každá kultura má své vlastní tradice a zvyky, které mohou být prostředkem k vyjádření identity. Často používáme oděv ke sdělení svého původu, náboženství, etnika nebo příslušnosti k dané skupině. Na vyjádření identity oděvem může mít vliv i profesní role, některé pracovní pozice určují daný dresscode nebo pravidla v odívání.

1.3 Cesta k identitě skrze oděv od dětství k dospělosti

V dětství oblečení považujeme spíše za prostředek k pohodlnému hraní a běhání. Děti jsou ovlivněny tím, co nosí jejich rodina a okolí a do čeho je jejich rodiče oblékají. Děti se často zajímají o barvy, vzory a potisky na oblečení v podobě obrázků z jejich oblíbených filmů nebo pohádkových postav. V pubertě se může oblečení stát prostředkem, jak se odlišit (nebo naopak ztotožnit) od svých vrstevníků, rodičů... Dospívající touží experimentovat s různými módními trendy, často napodobují své idoly a autority a jsou mnohdy ovlivněni sociálními tlaky. Přejí si zapadnout do určitých skupin nebo subkultur, a to se projevuje v jejich volbě oblečení. V dospělosti si často vybíráme oděvy s důrazem na praktičnost nebo profesionální vzhled. Oblečení je často přizpůsobeno pracovnímu prostředí či společenské situaci. Obvykle si každý utvoří svůj vlastní osobitý styl, který odráží jeho osobnost, hodnoty nebo zájmy. Každý se může oblékat tak, aby se cítil dobře. Skutečná identita jedince je vždy vyjádřena autenticky v souladu s jeho vlastními hodnotami a pocity pohodlí.

1.4 Jak oděv odráží to, kým jsme

Oděv už není pouze látkou, která nás zakrývá a chrání před vlivy počasí. V dnešní době může mít daleko hlubší význam. Může být prostředkem k vyjádření naší identity, osobnosti. Tím, že si každý den vybíráme, co si oblékneme, utváříme obraz toho, kým jsme a jak chceme být vnímáni lidmi kolem nás. Je to naše vizitka, která navenek a na tzv. „první pohled“ prezentuje naši osobnost. Každý z nás má originální a osobitý vkus a preference, čímž vyjadřuje svou jedinečnost a mnohdy i odlišnost. Oblečení může odrážet naši aktuální náladu a úroveň sebevědomí. Také umožňuje transformaci a experimentování s naší identitou. Můžeme si jeho prostřednictvím zahrát různé role. Tím, že zkusíme nové styly a kombinace, můžeme objevovat různé stránky své osobnosti a rozvíjet se jako jedinečné individuum. Vkus nám pomáhá rozhodovat, co se nám líbí a co ne, a tím si utváříme naše preference při výběru

oblečení. Náš osobitý styl je kombinace našeho vkusu, módních preferencí a životního stylu. Naše oblečení a způsob, jakým ho nosíme, může poskytnout okolnímu světu důležité informace o naší identitě, včetně našich hodnot, zájmů, povolání a sociálního postavení.

Proces hledání identity prostřednictvím oděvu je individuální a každý člověk ho prožívá jinak. Každý má své vlastní životní příběhy, svou vlastní cestu, a to se promítá do toho, jakým způsobem vyjadřuje svou identitu pomocí svého oblečení. Vnímání oděvu se může vyvíjet a měnit od dětství až po dospělost. Každý člověk má svůj jedinečný vztah k oblečení a jeho vnímání může být ovlivněno mnoha různými faktory či životními rolemi. Vnímání oděvu je také silně ovlivněno kulturními a sociálními normami. To, co je považováno za vhodné nebo přijatelné, se může v různých kulturách nebo společenských skupinách lišit.

V dnešní přehlcené době je velmi těžké hledat svou identitu. Populární lidé na sociálních sítích často sdílejí své módní inspirace a nákupy, což může ovlivnit názory ostatních. Za módní trendy pak považují to, co vidí na obrazovkách. Internetové obchody a různé obchodní platformy poskytují širokou škálu oblečení a pro spotřebitele je tak mnohdy velmi obtížné si v přesyceném trhu najít kvalitní materiál ušitý za dobrých podmínek. Lidé neboli spotřebitelé mohou být ovlivněni nákupními algoritmy, které nabízejí produkty podle jejich předchozích nákupních historií. Tento vliv médií musí každý spotřebitel zvládnout po svém, ne vždy se to však každému podaří. Média mohou poskytovat inspiraci, ale také propagovat nereálné ideály krásy, které mohou vést k nízkému sebevědomí a problému se sebezpřijetím.

1.5 Oděv jako důležitý prvek vyjadřování identity

V prehistorickém období oděv primárně sloužil k ochraně před nepříznivými podmínkami a počasím. Chránil kůži a zajišťoval teplo. Později oděv vyjadřoval společenské postavení a status – hierarchii, například ve starověkém Egyptě, Řecku a Římě. Faraoni měli odlišný typ oděvu než běžní občané, natož otroci. V Řecku a Římě se oblečení lišilo podle třídy, pohlaví a politického postavení. Během středověku byla stanovena pravidla oděvu, kdo mohl jaké oděvy nosit a jak se mohly zdobit. Luxusní materiály, bohaté zdobení a propracované oděvy sloužily k odívání pro šlechtu a aristokraty, aby mohli vyjádřit moc, prestiž a rodovou linii, zatímco poddaní oblékali, respektive museli oblékat, jednodušší a méně zdobené oděvy, taktéž aby oděv odrážel jejich místo ve společnosti.⁴ V renesanci se stal oděv výpovědí o sobě

4 FAULT MAGAZINE. *Fashion and Identity: How to Express Who You Are Through Clothing*. [Online]. 2023. [cit. 2024-04-26]. Dostupné z: <https://fault-magazine.com/2023/11/fashion-and-identity-how-to-express-who-you-are-through-clothing/>

samém. Objevovaly se extravagantní látky, jako je hedvábí, satén a samet, který si zvláště oblíbili bohatí lidé. Ti našli zalíbení i ve skutečně propracovaných výšivkách a krajkách, které ukazovaly zručnost řemeslníků. Začaly se objevovat složité volány a bohaté řasení, které proměnily oděv až téměř v umělecký předmět.⁵ Průmyslová revoluce přinesla zrychlenou výrobu oblečení a spustila demokratizaci módy. Oblečení se stalo dostupné pro širší vrstvy společnosti a lidé začali používat módu k vyjádření individuality podle svého vlastního vkusu.

V současnosti je oblečení silným prostředkem k vyjádření sebereprezentace. Rozvoj průmyslu a masových médií přispěl k rozmanitosti stylů a trendů a na trhu najdeme téměř vše, co si dokážeme představit. Lidé více než kdy jindy používají módu k vyjádření svého jedinečného (ne)vkusu, svých zájmů, názorů nebo osobních hodnot. Oděv už nesplňuje pouze ochrannou a obrannou funkci, ale je identitou každého z nás. Po staletí lidé dávali svým stylem v oblékání najevo svůj společenský status (postavení, bohatství, moc), dnes se k tomu přidal navíc prvek vlastního já, vlastní identity. Může jít i o vyjádření (ne)sympatií k určitým skupinám – vyznávání určitých proudů (hippies, punk, hip-hop, country...). Oděvem tak ukazujeme, že oblékání má výrazný vliv na to, jak osoby kolem nás hodnotíme, a taky na to, jak vnímáme sami sebe. Skrze oděv ovšem můžeme lépe vnímat i druhé.

1.6 Rolák

Dnes rolák nosíme kvůli jeho hřejivosti, praktičnosti a pohodlí. Máme na výběr z mnoha střihů od upnutého po rozšířený, vyrábí se z různých materiálů a je dominantou triček i svetrů. Zkrátka se stal běžným módním trendem. Ve svých nejranějších podobách byl rolák poprvé použit ve středověku, aby chránil rytíře před těžkými odřeninami v důsledku nošení výzbroje. Rolák rytířům dokázal chránit krk a trup před těžkými kovy a pomáhal k rychlému otočení hlavy v boji.⁶ Roláky přešly z funkčního oděvu na módní trend poprvé za královny Alžběty I., v 17. století. Doposud byl totiž vysoký výstřih považován za vysoce elegantní. Stejně tak i velikost a objem volánů a rukávů vypovídal o vysokém postavení ve společnosti. V roce 1860 se angličtí hráči póla začali oblékat do roláků jako součástí uniformy.⁷ Současně s vpádem tohoto oděvu do sportovního odvětví jej začali nosit i námořníci, rybáři a dělníci, a to převážně

5 ZAKERI. *Historie vzniku a vývoje dress code ve světě módy*. [Online]. 2023 [cit. 2024-03-28]. Dostupné z: <https://zakeri.cz/historie-vzniku-a-vyvoje-dress-code-ve-svete-mody/>

6 LANE CRAWFOR. *The history of turtle necks*. [Online]. [cit. 2024-03-11].

Dostupné z: <https://www.lanecrawford.com/discover/the-history-of-turtle-necks-102600016-20210217/shop/>.

7 LANE CRAWFOR. *The history of turtle necks*. [Online]. [cit. 2024-03-11].

Dostupné z: <https://www.lanecrawford.com/discover/the-history-of-turtle-necks-102600016-20210217/shop/>.

díky jeho praktičnosti, pohodlí a teplu. U roláku tedy opět převládala, byť nepatrně, funkce nad módou.

Ve 40. a 50. letech minulého století se rolák dočkal znovuzrození a stal se běžným základem šatníku.⁸ Na jeho popularizaci se podílela např. tehdejší herecká ikona Audrey Hepburn nebo hudební skupina Beatles, pro které se stal černý rolák dodnes identický.⁹ V 90. letech se Steve Jobs, zakladatel korporace Apple, začal objevovat v pro něj identickém černém roláku.¹⁰ Roláky Jobse zaujaly na jeho cestě do Japonska, kde se setkal s předsedou gigantické firmy Sony, Akio Moritou. V jeho továrně ho zaujali zaměstnanci v uniformách (mimochodem s roláky). Akio Jobsovi vysvětlil, že po válce neměl v Japonsku téměř nikdo dostatek peněz, a i taková triviální věc jako oblečení byla pro tamní obyvatele značně finančně náročná. Společnost Sony tak musela jednat a svým zaměstnancům poskytnout něco, co by mohli každý den nosit do práce a mnohdy i mimo ni. Jobsovi se myšlenka propojení lidí se společností pomocí uniforem velmi zalíbila a snažil se ji prosadit ve své firmě, avšak vždy s neúspěchem.¹¹ I přes nesčetné nezdary se nenechal odradit a nechal si navrhnout uniformu alespoň pro sebe. Nebyla to snaha přiblížit se obyčejným lidem ani snaha na sebe nějak upozornit, ale šlo pouze o touhu být spjatý se společností.¹² Každopádně, když se vysloví „Steve Jobs“, pokaždé si představím elegantního pána v černém roláku. Rolák se zkrátka stal jeho identitou.

Dalším, kdo se nebál propagovat rolák, byl módní návrhář Yves Saint Laurent. Když v roce 1960 představil¹³ oděv, pod kterým měla modelka černý rolák, čelil obrovské kritice za svůj troufalý čin. Kritizovali ho jak módní redaktoři, tak i zákaznice – protože podle nich byl styl příliš nositelný a ovlivněný módou „ze zdola“, eventuálně i módou skupiny Beatles, což uprostřed zlaté éry „haute couture“ nebylo žádoucí a znamenalo to pro Saint Laurenta jeho

8 Tamtéž.

9 CLEANY.CZ. *Historické okénko: (ne)milované roláky*. [Online]. 2022 [cit. 2024-03-28]. Dostupné z: https://www.cleany.cz/cs/blog/historicke-okenko-ne-milovane-rolaky?fbclid=IwAR0DY-eEWuwzk7GLo_ivW3VpSnngUz9ANFS555uFjO2vi3YUx5fhf_hPRRI_aem_AWVUqCgfNgvI8fTDn3onApqbsDgWLCivXwabxurpGhw6UysQ-uY2e-7NDjH789edNzVhXgb0fWdnzGL7cwN_DBI-

10 Od japonského designéra Issey Miyake.

11 LETEM SVĚTEM APPEM. *Příběh o tom, proč začal Steve Jobs nosit ikonický černý rolák*. [Online]. 2018. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.letemsvetemapple.eu/2018/01/01/pribeh-o-tom-proc-zacal-steve-jobs-nosit-ikonicky-cerny-rolak-rozpracovano-clanek-na-vanocenovy-rok/>.

12 LETEM SVĚTEM APPEM. *Příběh o tom, proč začal Steve Jobs nosit ikonický černý rolák*. [Online]. 2018. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.letemsvetemapple.eu/2018/01/01/pribeh-o-tom-proc-zacal-steve-jobs-nosit-ikonicky-cerny-rolak-rozpracovano-clanek-na-vanocenovy-rok/>.

13 V rámci Dior Haute Couture přehlídky.

konec u módní značky Dior. Ovšem právě rolák se stal tím, co i on sám s oblibou nosil. Jeho odkaz přetrvává také v jeho současných módních kolekcích a přehlídkách a je uznáván za velmi osobitou ikonu dnešní módy¹⁴, možná i díky jeho pestré historii s rolákem.

1.7 Balónové rukávy

Balónové rukávy si získávaly oblibu postupně, rozhodla jsem se tak prozkoumat jejich vzestup a pád. Balónové rukávy můžeme vidět již na dobových portrétech. Například v renesanci se rukávy staly výrazným módním prvkem. Šaty se skládaly z odepínacích rukávů, které ženich daroval své snoubence.¹⁵ Rukávy se dědily např. z matky na dceru a v rodinách se půjčovaly po celé generace. V románu od Lucy Maud Montgomeryové, zvaném *Anne of Green Gables* (v českém překladu *Anna ze Zeleného domu*) z roku 1908, sní hlavní hrdinka Anne Shirleyová o tom, že bude mít šaty s balónovými rukávy. Děj se odehrává na konci 19. století, kdy pouzdrové šaty s objemnými rukávy zažívaly vzestup a stály na vrcholu módy. Dychtivost Anne po šatech s balónovými rukávy vypovídá o její touze zapadnout mezi ostatní dívky.¹⁶ V letech 1890–1914 byly honosné rukávy proloženy vrstvami organzy, aby udržely tvar.

Do středu pozornosti přišly opět až v 80. letech, kdy se objevily na svatebních šatech princezny Diany.¹⁷ Právě v módě 80. let minulého století totiž ramenní vycpávky a objem hrály velkou roli. V roce 1988 vytvořil Karl Lagerfeld pro značku Chanel nový pohled na balónový rukáv tím, že „shodil“ rukávovou hlavici o pár centimetrů níže. Od roku 2018 se balónové rukávy objevují i u jiných módních tvůrců, například u Alexandra McQueen na jeho módní přehlídce Fall 2020.¹⁸

14 MUSÉE YVES SAINT LAURENT PARIS. *The Dior Years*. [Online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://museeyslparis.com/en/stories/les-annees-dior-1-1>

15 Tamtéž.

16 SHE SEWS HAPPINESS. *Puff Sleeves: History's 'biggest' trend*. [Online]. 2021 [cit. 2024-03-21]. Dostupné z: <https://shesewshappiness.com/puff-sleeves-historys-biggest-trend/>

17 UNIVERSITY OF FASHION. *The age of extreme super sleeves* [Online]. 2020 [cit. 2024-03-21]. Dostupné z: <https://www.universityoffashion.com/blog/the-age-of-extreme-super-sleeves/>

18 UNIVERSITY OF FASHION. *The age of extreme super sleeves* [Online]. 2020 [cit. 2024-03-21]. Dostupné z: <https://www.universityoffashion.com/blog/the-age-of-extreme-super-sleeves/>

Obrázek 1: Karl Lagerfeld – přehlídka pro Chanel (1988)

Obrázek 2: Alexander McQueen – přehlídka Fall (2020)

1.8 Tričko

Tričko, tak jak ho dnes známe, původně vzniklo ze spodního prádla. Jeho počátky sahají až ke konci 19. století, kdy přístavní dělníci a horníci vyrobili tričko tak, že rozstříhli své pyžamo na dvě půlky, protože bylo nepraktické a nepohodlné při spánku a knoflíčky je v noci tlačily. Jeho horní část pak nosili při práci v teplejších měsících roku.¹⁹ Během války začali trička nosit vojáci námořnictva Spojených států jako povinnou součást uniformy. Zpočátku tak byla trička určena výhradně pro muže, námořníci i vojáci je museli nosit pod uniformou. Pokud bojovali v oblastech s vysokými denními teplotami, obvykle uniformu sundávali a bojovali jen

19 DOBRÝ TEXTIL. *Jak vzniklo tričko*. [Online]. 2020. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.dobrytextil.cz/blog/novinky/jak-vzniklo-tricko>

v něm.²⁰ Svoje pojmenování tričko (*angl.* T-shirt)²¹ získalo díky svému střihu připomínajícímu písmeno T. Slovo „T-shirt“ se začalo používat v roce 1920, kdy ho tak nazval Francis Scott Fitzgerald ve své knize *Na prahu ráje*.²²

Až v 50. letech 20. století došlo k celosvětovému rozmachu triček, a to zejména díky filmům a hercům z tehdejší doby, např. film *Tramvaj do stanice* touha nebo *Rebel bez příčiny*. Na filmovém plátně se objevili herci, na tu dobu skandálně, v obyčejných bílých tričkách, která byla považována za spodní prádlo určené pouze pro muže. Po uvedení filmů se zvedla obrovská touha po tričkách a téměř každý mladý muž se chtěl idolu své doby podobat. Tričko tehdy oficiálně vstoupilo do mužského šatníku i mimo pracoviště.²³

V 60. letech 20. století se obepínající trička poprvé objevují na tělech hereček a zpěvaček té doby, například Jacqueline Bisset ve filmu *The Deep*. V 70. letech 20. století se stalo tričko skutečně unisexovým.²⁴ V 90. letech 20. století se tričko dostalo i do oblasti haute couture, kdy například módní návrhář Karl Lagerfeld představil bílé tričko pod klasickým tvídovým sakem na své módní přehlídce pro Chanel.²⁵

1.9 Potisk triček

Potisky oděvů, jakožto i triček, mohou mít svůj význam v tom, že umožňují lidem vyjádřit svou osobní identitu nebo pocit příslušnosti k určité skupině nebo kultuře. Zároveň mohou vyjadřovat podporu oblíbenému umělci nebo preferenci určité značky. Případně odrážet zájmy, hodnoty anebo i smysl pro humor svého nositele. Jsou to taková vizuální sdělení, která mohou být různě interpretována okolím a často mohou leccos napovědět o osobnosti či charakteru nositele. Je pravděpodobné, že prvním tištěným sloganem na trička bylo heslo „Dew-It With Dewey“. Nechal si ho na trička natisknout americký guvernér Thomas E. Dewey

20 PREMIUM BASIC. *Historie trička – co o něm možná nevíte* [Online]. [cit. 2024-4-16]. Dostupné z: <https://premiumbasics.cz/cs-sl/blogs/premium-basics/historie-tricka-co-o-nem-mozna-nevite>

21 Doslovný překlad je T-košile.

22 DOBRÝ TEXTIL. *Jak vzniklo tričko*. [Online]. 2020. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.dobrytextil.cz/blog/novinky/jak-vzniklo-tricko>

23 BASS-KRUEGER, Maude. *Everything to know about the history of the T-shirt* [Online]. 2019. [cit. 2024-03-18]. Dostupné z: <https://www.vogue.com.au/fashion/trends/everything-to-know-about-the-history-of-the-tshirt/image-gallery/65641e7e0e07560fceb738db1e973e7a>

24 Tamtéž.

25 A. M. CUSTOM CLOTHING. *The History of the T-Shirt* [Online]. 2021. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: <https://www.amcustomclothing.co.uk/2021/05/18/history-of-tshirts/>

v rámci své politické kampaně v roce 1948.²⁶ Firmy si začaly všimnout rostoucího zájmu lidí o trička zdobená různými motivy a texty a rozhodly se je využívat k propagaci svých značek. Ke konci 50. let firma Tropic Togs udělala v tomto odvětví průlomový krok tím, že získala zakázku od studia Walt Disney k potisku jejich populárních kreslených postav. Díky tomuto počínání se začala vyrábět trička s motivy jako Mickey Mouse a postupně dalších postav od Disney.

V 60. letech vznikala potiska za účelem většího prodeje suvenýrů pro stát New York, kdy reklamní agentura Wells Rich vytvořila dnes již ikonická trička s nápisem „I love New York“, kdy slovo „love“ je vyobrazeno obrázkem srdce.²⁷ V této době se rovněž objevila trička s logem hudební skupiny Rolling Stones, což podnítilo rozmach triček s různými potisky a logy hudebních kapel a interpretů té doby. A tento trend úspěšně přetrvává dodnes.²⁸

V 70. letech začaly být potisky vnímány jako mocný prostředek pro vyjádření postojů nebo názorů, začaly se často objevovat protestní nebo podpůrné slogany. Zvláště během války ve Vietnamu se stal známým a symbolickým potiskem trička nápis: „Make Love, Not War“, který byl používán k protestu proti odvodu mužů do armády USA.²⁹ Je pozoruhodné, že oděv, původně spojovaný výhradně s vojenským účelem, se později zároveň stal symbolem mírového hnutí.

1.10 Umělci zabývající se tématem identity

Identitu bychom mohli hledat téměř v každém uměleckém díle. Snad každý umělec dává do svého díla kus sebe. Tato část práce se věnuje umělcům, kteří zkoumají nebo interpretují téma identity a sebepoznání z různých úhlů pohledu. Pracují s ním, podněcují diskusi s touto tematikou ve společnosti a do svých děl přináší různé pohledy na dané téma. Mnoho umělců pracuje s tématem kulturní identity. Tematizují etnický původ, jazyk, náboženství nebo tradice. Častá jsou i sociální témata identity, kdy umělec pracuje se začleněním do různých sociálních skupin.

26 PREMIUM BASIC. *Historie trička – co o něm možná nevíte* [Online]. [cit. 2024-4-16]. Dostupné z: <https://premiumbasics.cz/cs-sl/blogs/premium-basics/historie-tricka-co-o-nem-mozna-nevite>

27 LUXUS TRIKA. *Trocha historie aneb co stálo za vznikem a vývojem (potištěných) triček*. [Online]. 2021. [cit. 2024-4-16]. Dostupné z: <https://www.luxustrika.cz/a/historie-vyvoj-potistenych-tricek>

28 Tamtéž.

29 A. M. CUSTOM CLOTHING. *The History of the T-Shirt* [Online]. 2021. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: <https://www.amcustomclothing.co.uk/2021/05/18/history-of-tshirts/>

Tito umělci prostřednictvím svého talentu inspirují společnost k zamyšlení se nad vlastním vnitřním světem a procesem seberealizace. Další umělci pracují i s tématem politické identity, angažují se a vyjadřují se k politickým otázkám, kritizují systém apod. Řada umělců se věnuje identitě historické, kdy skrze svá díla prozkoumávají svou minulost a pátrají po svých kořenech. Identita zkrátka může mít několik podob.

Já se ve své práci zabývám tou individuální, kdy prostřednictvím oděvu vyjadřuji své vnitřní já. Výběr zmíněných umělců je záměrně různorodý, čímž chci ukázat, jak pestré může být umělecké vyjádření identity. Tito umělci sdělují, jak moc je umění proměnlivé a otevřené. Jejich tvorba otevírá prostor pro diskusi o významu a procesu hledání identity ve společnosti. Může se vyvíjet a měnit v průběhu času. Umělci mohou procházet různými obdobími, která se mohou promítnout do jejich děl.

1.10.1 Frida Kahlo

Mexická malířka, známá svými autoportréty, propojuje intimní prožitky s kulturními tématy – vytváří silný výraz osobní identity.

Frida Kahlo se narodila a dětství se svou rodinou prožila v mexickém Coyoacánu.³⁰ Během svého života Frida podstoupila více než třicet operací a užívala velké množství léků, neboť se dne 17. září roku 1925 stala obětí dopravní nehody. Autobus, kterým cestovala, narazil do tramvaje a ocelová tyč se jí zabořila do třísel. Celé její tělo bylo polámané. Mnohokrát ji operovali, ale v šanci na přežití lékaři nevěřili. Po stabilizaci jejího zdravotního stavu strávila měsíc v nemocnici a další měsíc byla nucena odpočívat v domácím léčení.³¹ Nad postelí měla připevněné zrcadlo, aby se viděla, když musela ležet.³² Nehoda ji poznamenala do konce jejího života a několikrát se různými způsoby promítla i v jejích dílech. I přesto, že se Frida často ve svých dílech potýká s tématem smrti, nehodu, při které se se smrtí setkala nejbliže, kromě několika malých skic, nikdy nezobrazila.³³ Během rekonvalescence začala Frida tvořit olejomalby. Proslavila se svými známými autoportréty a surrealistickými malbami. Dne

30 HERRERA, Hayden. *Frida: The Biography of Frida Kahlo*. Bloomsbury Publishing, 2003. ISBN 0747566135. s. 10-11.

31 VRBOVÁ, Iva. *Kráska a ošklivost v dílech Fridy Kahlo*. Bakalářská diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2020. [cit. 2024-03-28]. s. 28

32 *Slavné obrazy: mistrovská díla v souvislostech*. Přeložil Tomáš NEDVĚD. Universum (Euromedia Group). Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-785-7. Kapitola Frida Kahlo: Bez naděje, s. 226–229.

33 HERRERA, Hayden. *Frida: The Biography of Frida Kahlo*. Bloomsbury Publishing, 2003. ISBN 0747566135. s. 74.

21. srpna roku 1929 se provdala za umělce Diega Riveru, který byl o 20 let starší než ona.³⁴ Nějakou dobu se snažila tvořit v podobném stylu, kterým tvořil Diego Rivera, ale postupem času se od něj oprostila a začala se vyjadřovat vlastním uměleckým způsobem. Hodně spolu cestovali po USA a Francii, ale jejich život v manželství nebyl šťastný. Frida měla kvůli nehodě problém s otěhotněním a rok po svatbě potratila.³⁵ Roku 1939 se s Diegem rozvedla a za další čtyři měsíce se s Diegem znovu vzali.³⁶

Často se ve své tvorbě zabývala i tématem identity, utrpením a mexickou kulturou. Fridina identita odrážela její osobní zkušenosti, pocity, bolest a sílu. Její autoportréty odhalují její fyzickou i emoční stránku. Na autoportrétech se často objevuje v tradičních mexických kostýmech s atributy. Například v díle *Las dos Fridas*, neboli *The Two Fridas* (v českém překladu *Dvě Fridy*) zobrazuje dvě různé verze sebe sama: jednu v evropském oblečení a druhou v tradičním mexickém oděvu, což může symbolizovat její původ a dualitu identity. Její umění poskytuje nahlédnutí do složitého světa, jenž tvořil její životní příběh. Na obrazech často zobrazuje boj s vlastní identitou, s bolestmi a utrpením, které zažila. Autoportréty, jež často vytvářela, zachycují její fyzické rysy a slouží i jako výraz jejích vnitřních emocí.

Například dílo s názvem *Self Portrait with Thorn Necklace and Hummingbird* (v českém překladu *Autoportrét s trnovým náhrdelníkem a kolibříkem*) obsahuje několik aspektů, které jsou pro Fridu identické. Frida je tváří v tvář k divákovi a za ní vidíme pozadí s velkými zelenými listy. Místo náhrdelníku kolem svého krku má trny, které přidržuje černá opice. Její krk krvácí. Na jejím levém rameni sedí černá kočka a na trnu visí kolibřík. Kolibřík je na tomto obraze černý a bez života. To může být symbol samotné Fridy. Její výraz je vážný, vyjadřující trpělivé snášení vlastní bolesti. Pomocí těchto prvků a symbolů vyjadřovala své pocity.³⁷ Její díla jsou autentická, silně spojená s jejími osobními zkušenostmi a emocemi. Tato

34 HERRERA, Hayden. *Frida: The Biography of Frida Kahlo*. Bloomsbury Publishing, 2003. ISBN 0747566135. s. 94–95.

35 VRBOVÁ, Iva. *Krása a ošklivost v dílech Fridy Kahlo*. Bakalářská diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2020. [cit. 2024-03-28]. s. 28

36 VRBOVÁ, Iva. *Krása a ošklivost v dílech Fridy Kahlo*. Bakalářská diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2020. [cit. 2024-03-28]. s. 28

37 FRIDA KAHLO. *Self Portrait with Thorn Necklace and Hummingbird, 1940, By Frida Kahlo* [online]. [cit. 2024-04-26]. Dostupné z: <https://www.fridakahlo.org/self-portrait-with-thorn-necklace-and-hummingbird.jsp>

díla se stala odrazem jejího života. Vyjadřovala lidské pocity. Zároveň se vyrovnávala s otázkami společenského života své doby.

Frida chodila učit děti do školy La Esmeralda (dříve známá jako Škola malířství a sochařství ministerstva veřejného školství).³⁸ Jak vysvětluje autor Hayden Herrera v knize *Frida: The Biography of Frida Kahlo*: „Frida zbožňovala děti. Zacházela s nimi jako se sobě rovnými a jak ve svém umění, tak v životě jim dopřála jejich vlastní zvláštní důstojnost... její přístup k žákům byl jak přístupem dítěte mezi vrstevníky, tak přístupem dospělého, který nechce ‚kazit‘ kreativitu mládí.“³⁹ Děti velice respektovala a snažila se je vést k samostatnému poznávání vlastní identity.⁴⁰ Klíčové pro její tvorbu bylo chápání vlastní identity a sebe samé. Frida Kahlo zemřela 13. července 1954, ve věku 47 let.⁴¹

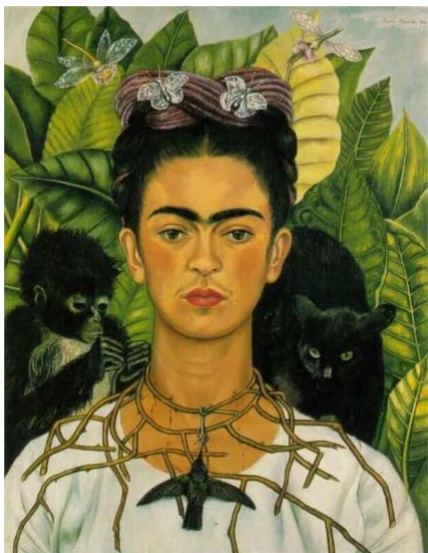
Obrázek 3: Frida Kahlo – *The Two Fridas* (1939)

38 SWINDELL, Caitlin. *Frida Kahlo, the teacher*. [Online]. 2021. [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://www.denverartmuseum.org/en/blog/frida-kahlo-teacher>

39 HERRERA, Hayden. *Frida: The Biography of Frida Kahlo*. Bloomsbury Publishing, 2003. ISBN 0747566135. s. 255–262.

40 HERRERA, Hayden. *Frida: The Biography of Frida Kahlo*. Bloomsbury Publishing, 2003. ISBN 0747566135. s. 324–325.

41 PHOENIX ART MUSEUM. *Frida Kahlo, Artist biography*. [online]. 2019. [cit. 2024-03-28]. Dostupné z: <https://phxart.org/artists/frida-kahlo/>.

Obrázek 4: Frida Kahlo – *Self Portrait with Thorn Necklace and Hummingbird* (1940)

1.10.2 Cindy Sherman

Fotografka, která využívá svůj talent k přeměňování se v různé postavy, aby zkoumala role ve společnosti a rozluštila genderové stereotypy.

Cindy Sherman je americká fotografka a filmová režisérka známá svými konceptuálními autoportréty. V současné době žije a tvoří v americkém New Yorku.⁴² Svůj umělecký přístup a inovativní použití autoportrétu používala jako prostředek pro zkoumání identity. To jí zajistilo mezinárodní uznání a pozici jedné z nejvýznamnějších současných umělkyně. Sherman se snaží zobrazit svou identitu prostřednictvím fotografií, na kterých v sériích a cyklech fotografuje sama sebe v nejrůznějších podobách. Zobrazuje vlastní tvář nebo celé tělo. V dětství často trpěla depresemi, a tak se často převlékala do různých kostýmů, aby se proměnila v někoho jiného. Byla to pro ni terapie, která jí v danou chvíli pomáhala.⁴³ I přesto, že na svých fotografiích vystupuje ona sama, divák se o ní nemůže mnoho dozvědět, protože skrývá svou pravou identitu tím, že se vydává za někoho jiného. Její tvorba je zaměřená na záměnu identity. Například v díle „Untitled Film Stills“ (v českém překladu Bez názvu – Filmové snímky) zobrazuje sama sebe jako ženské postavy z filmů a seriálů 50. a 60. let 20. století. Tyto fotografie vyvolávají otázky ohledně ženské identity, role ženy ve společnosti

42 MAC ARTHUR FOUNDATION. *Cindy Sherman* [Online]. 1995, 2005 [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: <https://www.macfound.org/fellows/class-of-1995/cindy-sherman>

43 THE GUARDIAN. *Cindy Sherman #untitled review – love, death, ageing and parrots* [online]. 2019. [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2019/jul/28/cindy-sherman-untitled-review-love-death-ageing-and-parrots>

a vlivu médií na vnímání ženského těla. Cindy Sherman pokračovala ve zkoumání tématu identity i v dalších sériích, v nichž mění image a přetváří se do různých postav od historických ikon, surrealistických postav, klaunů až po zajímavé osobnosti, které si vymyslí.⁴⁴ Na začátku 90. let 20. století vydavatelství Harper's Bazaar oslovilo Cindy Sherman, aby vytvořila pět obálek pro časopis zvaný „New York Fashion Week“. Sherman tedy fotila pouliční styl newyorského Fashion Weeku, kdy oblékala ikonické módní značky například Pradu, Dolce & Gabbana aj. a fotila své identické fotografie.⁴⁵

Obrázek 5: Cindy Sherman – *Untitled Film Stills* (1978)

Obrázek 6: Cindy Sherman – fotografie pro *Harper's Bazaar*, kabát od Marca Jacobse (1993)

1.10.3 Samuel Fosso

Experimentuje s identitou a africkou historií, svými fotografiemi zachycuje rozmanitost africké identity.

44 BAZAAR. *Cindy Sherman: Street-Style Star*. [Online]. 2016. [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: <https://www.harpersbazaar.com/culture/features/a14005/cindy-sherman-0316/>

45 Tamtéž.

Samuel Fosso je nazýván „mužem tisíce tváří“. Své dětství strávil v Nigérii, později se kvůli nigerské občanské válce přestěhoval do Bangui, hlavního města Středoafrické republiky. Tam začal pracovat v továrně na boty, která patřila jeho strýci. Protože však v sobě objevil vášeň pro fotografování, z továrny odešel a začal se věnovat studiu fotografií.⁴⁶ Již tam začal experimentovat s autopořetrem. Po studiích, v pouhých 13 letech, si otevřel svůj portrétní fotoateliér.⁴⁷ Po jeho založení Fosso zjistil, že klienti preferují rychlý odběr svých portrétů. Aby zužitkoval zbytky filmu z analogového fotoaparátu, začal fotografovat sám sebe a zhotovené fotografie posílal své rodině do Nigérie.⁴⁸

Fotografování si osvojuje řadu různých osobností, prozkoumává rozličné stereotypy a transformuje svou identitu pomocí oblečení, rekvizit a držení těla.⁴⁹ Fosso odhaluje identitu tím, že na sebe natáčí kameru, znovuobjevuje a přetváří klíčové historické postavy a společenské archetypy. Nosí rebelské západní oblečení, jako jsou zvonové kalhoty a těsné košile, aby co nejvíce napodobil oblečení a pózy, které viděl na obalech alb hudebních skupin, a zároveň aby se vzepřel diktátorskému režimu ve své zemi.⁵⁰ Inscenováním své osobní identity jeho tvorba postupně nabyla univerzálního, sociálního i politického rozměru, například v jeho slavných sériích „African Spirits“ (2008) a „TATI“ (1997).⁵¹ V roce 1997 fotografoval pro řetězec francouzských obchodních domů sérii s názvem TATI. V ní se objevuje v propracovaných kostýmech například piráta, golfisty, afrického náčelníka. Hraje si zde s různými představami o kráse, identitě a genderových rolích.⁵² V sérii „African Spirits“ (v českém překladu Afričtí duchové) se zabývá otázkami svobody, kolonialismu a moci. Zdrojem pro něj bylo otroctví a prezentuje klíčové obrazy a postavy amerického hnutí za občanská práva, převtěluje se do postav, které byly oddány myšlence svobody pro černochoy.⁵³ Kostýmy, jež Fosso zobrazoval, naznačují, že naše identita není jen výsledkem našich osobních

46 INTERNATION CENTER OF PHOTOGRAPHY. *Artist Samuel Fosso*. [Online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://www.icp.org/browse/archive/constituents/samuel-fosso?all/all/all/all/0>.

47 THE PHOTOGRAPHERS GALLERY. *Artist Talk: Samuel Fosso*. [Online]. 2023. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://thephotographersgallery.org.uk/whats-on/artist-talk-samuel-fosso>. [cit. 2024-04-23].

48 LOWERY, Rebecca. *Samuel Fosso French and Central African, born Cameroon 1962*. [Online]. 2018. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://www.moma.org/artists/67095>.

49 TATE. *Changed Identity Coursework Guide*. [Online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/student-resource/exam-help/changed-identity>.

50 Tamtéž.

51 VERLAG, Steidl. *Samuel Fosso*. [Online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://steidl.de/Artists/Samuel-Fosso-0026455255.html>.

52 Tamtéž.

53 FOSSO, Samuel. *African Spirits Series* [Online]. 2008. [cit. 2024-04-26]. Dostupné z: <https://samuefosso.com/works/african-spirits-series/>

rozhodnutí, ale i vnějších faktorů, nad nimiž nemáme kontrolu. Jeho tvorba představuje zkoumání procesu, jakým si lidé formují svou identitu pomocí různých prostředků. Jeho díla ukazují, že identita je mnohoznačný koncept.

Obrázek 7: Samuel Fosso – *African Spirits* (2008)

Obrázek 8: Samuel Fosso – *TATI* (1997)

1.10.4 John Paul Fauves

Sytými barvami oslavuje individualitu a radost ze života na svých obrazech.

John Paul Fauves je současný umělec z Kostariky. Ve svých obrazech se zabývá otázkami identity, které se týkají dějin umění i našich každodenních interakcí, a sociálními médii. Inspiruje se pop-artisty a mísí fragmenty různých ikonických obrazů.⁵⁴ O svém experimentálním stylu říká:

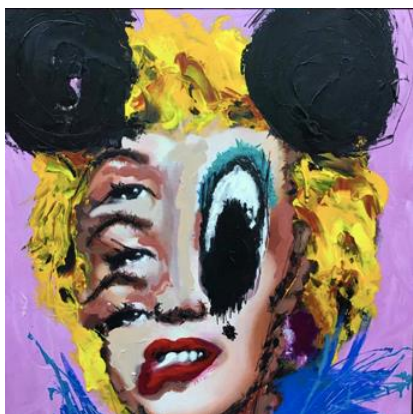
„Umění je vyjádřením duše a duše je něco neomezeného. To je důvod, proč vždy hledám různé prvky, které bych do práce vnesl.“⁵⁵

54 THE EDIT GALLERY. *John Paul Fauves*. [Online]. [cit. 2024-04-24]. Dostupné z: <https://www.theeditgallery.com/artists/john-paul-fauves/>

55 JM ART MANAGEMEN. *In conversation with John Paul Fauves*. [Online]. 2018, 15.4.2023. [cit. 2024-04-24]. Dostupné z: <https://www.jmartmanagement.com/post/in-conversation-john-paul-fauves>.

Fauves je silně ovlivněn fauvistickým hnutím z počátku 20. století. Jeho témata se zabývají různými aspekty sebe sama: pokušením, závislostmi atd. Fauves formuloval velkou část své techniky a námětu pod vedením Joaquina Rodrigueze Del. Poté strávil patnáct let vývojem svého charakteristického spojení popkulturních ikon se zlověstnými a neustále se měnícími prvky.⁵⁶ Prostřednictvím souboru 28 obrazů, ručně malovaných masek a audiovizuálních prezentací se Fauves zaměřuje na emoce, které divák prožívá. Ve své tvorbě využívá slavné postavy z populární kultury jako prostředky k vyjádření. Od Marilyn Monroe po Jamese Deana, tyto ikonické tváře spojuje s Mickey Mousem – symbolem nevinnosti.

V sérii „A Loss of Innocence“ (v překladu Ztráta nevinnosti) vychází z pozorování, jak jeho syn vyrůstá a objevuje fyzické a sociální aspekty světa. Vnímá, jak se syn vyvíjí od batolete po malého chlapce. Umělec poukazuje na jeho naivitu a nevyhnutelné setkání s nebezpečím okolního světa. Proto je pohádková postava „Mickey Mouse“ hojně používána i v jeho dalších sériích. Pohled na tento symbol mimo rámec Disneyho říše přináší divákovi příležitost zapojit se do známého obrazu na znepokojivém a silně abstraktním pozadí, což ho nutí přehodnotit svůj vztah k této oblíbené postavě.⁵⁷

Obrázek 9: John Paul Fauves – A Loss of Innocence (2017)

56 CHIC EVOLUTION IN ART. *John Paul Fauves*. [Online]. [cit. 2024-04-24]. Dostupné z: <https://www.chicevolutioninart.com/johh-paul-fauves>

57 CARTER, Felicity Carter. *John Paul Fauves Loses His Innocence*. [Online]. 2019. [cit. 2024-04-24]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/felicitycarter/2017/07/10/john-paul-fauves-loses-his-innocence/?sh=4dd03d013678>.

1.10.5 Yuki Kobayashi

Akční umělec zachycující podstatu lidských emocí a myšlenek.

Yuki Kobayashi se narodil v roce 1990 v japonském Tokiu. Byl profesionálním tenistou a k umění se dostal v roce 2010, když se přestěhoval do Velké Británie.⁵⁸ Kobayashi je umělcem, který si osvojil odvážný přístup k vyjádření identity a kritice společenských norem ohledně těla a nahoty. Ve své tvorbě se snaží normalizovat nahotu a odmítá vnímání těla a jeho částí jako sexuálních symbolů, zejména ve sportu. Často prezentuje mužské tělo v oděvech, jež jsou považovány za ženské, a kritizuje nařízené oblečení v rámci sportovních soutěží. Používá své vlastní tělo jako médium pro sdělení. Ve své performanci se bezprostředně setkává s publikem a působí tím na lidské emoce.

Například v jedné ze svých performancí, zvané „Dojo Tofu“, zobrazuje rituální tanec novozélandských ragbistů zvaný „haka“. Je oblečený v růžovém sportovním trikotu a plácá se dlaněmi do stehů, až je kůže pokryta červenými skvrnami. Tímto způsobem umělec provokuje a vyzývá k diskusi o identitě ve společnosti, genderových normách a omezeních ve společnosti. Je přesvědčen, že sportovní prostředí vytváří přísné limity a hranice pro vnímání identity a lidského těla a považuje je za zcela nepřijatelná měřítka. Zobrazení genderové nejednoznačnosti nebo odlišné identity v rámci sportovního prostředí může poskytnout důležitou alternativu k ustáleným představám o tom, jak by měli jednotlivci vypadat nebo se chovat. Tím, že se Kobayashi vzdaluje od tradičních představ o genderu a identitě, umožňuje odvážný přístup k reprezentaci těla. Vytváří prostor pro diskusi a pochopení široké škály lidských zkušeností a identit. Jde mu o uznání rozmanitosti, která existuje v rámci lidského těla a identity.⁵⁹

1.10.6 Neale Osborne a Catherine Abel

Svémi karikaturami přinášejí různorodost a humor. Každý z nich vnáší do své práce svou vlastní jedinečnou perspektivu.

Neale Osborne je britský ilustrátor a karikaturista. K tématu identity přispívá svými vtipnými a nadsazenými obrazy. Znázorňuje známé umělce a osobnosti. Jeho tvorba zahrnuje

58 YUKI KOBAYASHI. *Yuki Kobayashi*. [Online]. 2020. [cit. 2024-04-25]. Dostupné z: <https://www.yukikoba.com/profile-cv>.

59 SPORT IN ART. *Určování identity z pozice queer umělců: Marriage, Kobayashi, Jimenez*. [Online]. 2023. [cit. 2024-04-25]. Dostupné z: <https://www.sportin.art/cs/detail-clanku/urcovani-identity-z-pozice-queer-umelcu-marriage-kobayashi-jimenez>.

portréty slavných postav jako je Gustav Klimt, Frida Kahlo nebo britská královna Alžběta II. A mnoho dalších. Osobnosti vždy zobrazuje s důvtipem a humorem a snaží se poukázat na to, že svět a lidé v něm nemusí být bráni příliš vážně. Osborne umí skvěle zachytit podstatu daného člověka a jeho charakteristické rysy, čímž přináší svým portrétům živost a osobitost. Jeho schopnost kombinovat humor s přesným zobrazením postav mu umožňuje vytvářet díla, která jsou zábavná a zároveň prohlubují porozumění daným osobnostem.

Další sérií Osborna jsou modelky, které taktéž zobrazuje pomocí karikatur. Móda je často považována za formu sebevyjádření a prostředek k vyjádření sebe sama a svých emocí. Osborne tím, že zobrazuje modelky karikaturním způsobem, může poukazovat na to, jak je móda často vnímána. A to jako prostředek k zakrytí naší zranitelnosti, skutečných emocí a obav. Zároveň ukazuje, že je móda i formou umění a vyjádření, které nám umožňuje ukázat svou autenticitu a individualitu. Celkově tato série modelů v karikaturách může být jeho pokusem o prozkoumání toho, jak móda ovlivňuje naši identitu a sebevyjádření a zda nám může pomoci lépe porozumět našim skrytým emocím, nebo zda je pouze povrchním oděvem, který skrývá naši pravou podstatu. Osborne možná tímto vybízí k zamyšlení nad tím, jaký vliv má móda na naši identitu a jakým způsobem nám pomáhá vyjádřit naše vnitřní já.⁶⁰

Na rozdíl od Neala Osborna, Catherine Abel⁶¹ přistupuje k tématu identity jiným způsobem. Na začátku své tvorby byla silně ovlivněna Pabem Picassem a jeho kubistickými pracemi, Salvatorem Dalím a později se inspirovala také dílem Andrého Lhote nebo i u italských renesančních mistrů. Ve své tvorbě využívá stylizovanou geometrii období art deca. Často se věnuje tématu moderní ženské sexuality a ženy v jejích dílech jsou sebevědomé, romantické a zároveň i provokativní.⁶²

Catherine Abel mnohdy věnuje pozornost tématu identity s důrazem na individualitu a osobní vyjádření. Její tvorba často zdůrazňuje sílu, jedinečnost, krásu a eleganci žen, které zrcadlí různé aspekty jejich identity. Svou tvorbou nás vybízí k zamyšlení nad tím, jak se lidé prezentují navenek a jaký význam má osobní identita ve společnosti. Její stylizace často přináší

60 POSTERS CZ. *Současní umělci a identita*. [Online]. 2019. [cit. 2024-04-25]. Dostupné z: <https://www.posters.cz/blog/inspirace-soucasni-umelci-a-identita-n2730>.

61 Australská umělkyně, taktéž karikaturistka a ilustrátorka.

62 POSTERS CZ. *Současní umělci a identita*. [Online]. 2019. [cit. 2024-04-25]. Dostupné z: <https://www.posters.cz/blog/inspirace-soucasni-umelci-a-identita-n2730>.

do popředí eleganci a sílu ženských postav, vytváří jedinečné a působivé portréty s charakteristickými vlastnostmi, s jemným humorem a nadhledem.

Osbornův přístup k identitě postav se nicméně obvykle více soustředí na realistické a humorné zachycení atmosféry a charakteru městského života. Oba umělci tak přistupují k tématu identity z různých úhlů pohledu, prostřednictvím podobného média. Zatímco Neale Osborne se soustředí na realistické vyobrazení, Catherine Abel se zaměřuje na stylizaci a expresivitu. Oba umělci mají své jedinečné přístupy k uměleckému vyjádření a jejich tvorba je oceňována pro svoji originalitu a kvalitu.

Obrázek 10: Neale Osborne – *Portrait of the Mexican artist, Frida Kahlo* (2018)

Obrázek 11: Catherine Abel – *Rose pink* (2023)

1.10.7 Jessie Shroyer

Začínající módní návrhářka zabývající se otázkou národní identity skrze oděv.

Jessie Shroyer je americká umělkyně zabývající se oděvem. Původně byla profesionální tanečnicí a studovala filozofii. Ve své kolekci se zabývá národní identitou. Tato kolekce vznikla jako sbírka diplomových prací, kterou předvedla na MFA Graduate Runway show v roce

2016.⁶³ V oděvu hledá, jak se americká identita proměňuje v mlhavou marketingovou myšlenku. Pobyt v New Yorku, městě plném přistěhovalců z celého světa, ji přiměl k vážné reflexi nad svou vlastní identitou coby „Američanky“. Požádala tak svou rodinu a přátele, aby jí každý daroval kus oblečení, které spojují se svou národní identitou. Pravidlem bylo, že si ho nemohli vyžádat nazpět. Oděvy různě trhá a znovu sešívá, čímž se snaží experimentovat a nahlédnout pod povrch a podstatu americké identity. Její kolekce nabízí typické symboly americké popkultury – postavičky Disney, loga obchodních značek (jako jsou McDonald’s, Pepsi) a samotná státní vlajka Ameriky.⁶⁴

Obrázek 12: Jessie Shroyer – MFA Graduate runway show (2016)

63 Výstava absolventů MFA umožňuje předvést svou práci po ukončení studia.

64 1GRANARY, 2017. *MASTERS OF NYC: JESSIE SHROYER* [Online]. [cit. 2024-04-26]. Dostupné z: <https://1granary.com/designers-3/schools/parsons/masters-nyc-jessie-shroyer/>

2. Praktická část

V praktické části jsem vytvořila kolekci tří oděvů, v níž jsem chtěla vyjádřit své myšlenky, pocity a postoje. Cílem bylo vytvořit kolekci, která bude reflektovat fáze identity a poskytne nový pohled na identitu skrze oděv. Ukázat, že oděv nemusí být jen konzumním zbožím, ale může sloužit i jako výrazný prostředek pro osobní vyjádření. V této části práce představím kolekci oděvů a následně popíšu samotnou kolekci, jednotlivé oděvy a zdůvodním výběr materiálů a technik, které byly použity při jejich výrobě. Dále pak podrobně popíšu postup práce a proces tvorby této kolekce, včetně aplikace techniky tisku linorytem.

2.1 Co představuje kolekce

Hledání identity vnímám jako nekonečný proces osobního rozvoje. Každý model oděvu symbolizuje jednu z fází tohoto procesu a reflektuje moje aspekty sebepoznání. Každý model zastupuje jinou etapu osobního hledání se a představuje kroky, kterými si procházíme při hledání své identity. Oděvy symbolizují i moje poznání sebe sama. Vyzdvihují mou autenticitu a identitu, mé vyjádření skrze oděv a výrazné prvky, které se pro mě staly identické.

První model představuje fázi, kterou si představuji jako to první období, kdy člověk hledá sám sebe. U mnohých je to období dětství a dospívání, člověk hledá, ač by si to však zpočátku výrazně uvědomoval, kterou cestou jít, a teprve se seznamuje se sebou samým. Je zahalen sám do sebe, nezná své hranice, nezabývá se svou budoucností a nechává se snadno ovlivnit druhými. Od svých blízkých přebírá mnoho poznatků a učí se, například pocitům bezpečí a jistoty, které považuji za jednu z nejsilnějších potřeb v životě jedince, i při formování identity.

Druhý model představuje fázi, ve které člověk odkrývá sám sebe, sbírá zkušenosti, experimentuje s nimi, vstupuje do různých životních rolí a etap a už tuší, jakým směrem v životě jít. Uvědomuje si své hranice, své místo a chápe a utváří si postoje vůči sobě samému. Všimá si, jak ho vidí ostatní a jak on vidí sám sebe. Přichází na své klady i zápory, vidí své odlišnosti. Je to fáze, kdy přijímá sám sebe, zná své hodnoty a cíle. Začíná chápat svoji identitu. V této fázi se člověk setkává s různými zkušenostmi a výzvami. Je podle mého názoru ta nejtěžší, protože život nám často „hází klacky pod nohy“, řešíme vztahové konflikty a své vnitřní pocity a nejistoty. V odívání člověk poznává to, co se mu nejvíce líbí a jaký oděv mu pomáhá cítit se pohodlně a zároveň sebejistě. Člověk se více soustředí na určité módní prvky,

barvy, střihy nebo módní značky, které pomáhají reflektovat jeho osobnost a hodnoty. Zároveň zkouší najít sám sebe a vyjadřovat pocit vlastní identity prostřednictvím módy.

Třetí model ukazuje stav, kdy je jedinec sám sebou, přijímá odpovědnost za svá rozhodnutí. Pomalu chápe svou svébytnost, stejnost a zná svůj postoj k sobě samému. Zvládá krize i nejistoty. Je to fáze, kdy je oblečení důležitým prvkem identity a způsobu, jak se prezentovat ve společnosti. Každý zná a má své vlastní cesty a životní příběhy, které se pak promítají do toho, jakým způsobem chce vyjádřit svou identitu prostřednictvím svého oblečení. V této fázi se člověk už našel, je sám sebou. Proto jsem zvolila strohý oděv, abych jej odlišila od dvou předchozích detailně propracovaných oděvů.

2.2 Výběr materiálů a barev

Tato podkapitola je zaměřena na výslednou barevnost, kterou jsem zvolila pro tvorbu oděvů, a materiály, jež byly při tvorbě použity.

Při výběru látek pro mě byla jistou volbou bavlna, která spojuje pohodlí, styl a praktičnost. Konkrétně jsem zvolila bavlněné plátno a bavlněný úplet neboli tričkovinu. Bavlněné plátno je pevné a dobře drží tvar. U bavlněného plátna jsem zvolila složení stoprocentní bavlny s jemnější gramáží 130 g/m². Tričkovina je jedním z nejběžnějších používaných materiálů pro výrobu oblečení. Látka je měkká, pružná, elastická a je jemná na dotek. Její pružnost poskytuje větší volnost pohybu, má schopnost absorbovat vlhkost z těla, což nedráždí pokožku. Materiál se vyrábí jako stoprocentní bavlna nebo smícháním různých směsí jako například s viskózou či elasthanem. Existují různé odstíny, gramáže a výrobci. Já zvolila čistě bílou hladkou tričkovinu ze stoprocentní bavlny s gramáží 150 g/m². Kvalitní tričkovina je snadno udržitelná, materiály jsou odolné vůči zmačkání a za správných podmínek dlouho drží jak tvar oděvu, tak jeho barva. Rozhodující pro mě byla jemnost vláken a pevnost materiálu.

V oděvu jsem chtěla rozlišit kontrast mezi tričkovinou a plátnem. Oděvní trh nabízí širokou škálu možností, které vyhovují různým potřebám a preferencím zákazníků. Mnohdy je obtížné najít kvalitní produkty mezi záplavou zpracovaných triček. Dnes v důsledku přehlcení trhu s látkami i módou samotnou vzniká spousta nadměrného odpadu, je běžné nadměru nedostatečné dodržování etických standardů, kult plýtvání atd. Bavlněný úplet neboli tričkovinu jsem použila pro ztvárnění každodennosti a pohodlí. Tričkovina pro mě znamená nadčasovost, na rozdíl od plátna, které symbolizuje tuhost a splývavost. Ve svém šatníku mám několik bílých kousků a kvalitní tričkovinu oblékám již několik let a stala se pro mě identickou.

Bavlna byla dobrou volbou, jak na zhotovení oděvů, tak na tisk linorytem. Acetátovou podšívku, kterou podšívám přehoz na prvním oděvu, jsem zvolila kvůli její splývavosti a vlastnosti klouzat. Látka je lehká (68 g/m²) a umožňuje přehozu snadně sklouznout z ramen. Lesk látky je v kontrastu s matným úpletem.

Bílou barvu jsem zvolila, protože ji mám spojenou s pocitem nevinnosti a čistoty, zároveň s pocitem naděje. Bílá ve mně probouzí klid a upřímnost. A právě o tu jde, o upřímnost k sobě samým, abychom mohli svobodně řídit svůj život. Čistou mysl potřebujeme k tomu, abychom se mohli soustředit sami na sebe, a to pro mě bílá barva symbolizuje.

2.3 Linoryt a tisk na oděv

Pro potisky linorytem jsem se rozhodla hlavně proto, aby přinesly a hlouběji reflektovaly moje myšlenky. Linorytové potisky vnesly do mé kolekce oděvů hloubku, která umožňuje více proniknout do jednotlivých fází procesu objevování vlastní identity. Linoryt jsem zvolila jako nástroj, jenž nám umožňuje nalézt spojení s naším nitrem a vyjádřit naše nejhlubší pocity a zážitky. Chtěla jsem, aby divák hlouběji porozuměl jednotlivým fázím, jak vnímám identitu já osobně. Skicový charakter této techniky mi dává svobodu spontánně vyjadřovat své myšlenky a dojmy, což přispívá k autentičnosti a osobnímu charakteru mého uměleckého vyjádření. Každý tisk linorytem je originální a jedinečný, což zdůrazňuje individualitu a umělecký projev, které se snažím přenést do mé práce. Stejně tak autentičnost a originalitu, což jsou i klíčové prvky v procesu hledání identity. Potisky jsou nutné k úplnému vyjádření mé myšlenky, bez nich by oděv ztratil svůj význam a sílu vyjádření. Potisky společně s oděvem vytváří kompletní celek, jeden bez druhého by neexistoval.

Na prvním modelu potisk znázorňuje mě s mojí babičkou. Jde o vzpomínku na dětství, kdy člověk má celý život před sebou a záleží jen na něm, jakou cestu si zvolí a kterým směrem půjde. V mém procesu hledání identity mi nejvíce pomohla moje babička, jež mě vychovala a tím výrazně ovlivnila moji identitu. Vše, co mě naučila, jsem již několikrát zúročila. Je jednou z nejdůležitějších osob v mém životě, a proto jsem ji chtěla ztvárnit. Byla pro mě jako průvodce, jenž mi pomáhal objevovat svět, a předávala mi základní dovednosti a hodnoty. Každý z nás v této fázi potřebuje takového člověka-průvodce, který nás provází naší cestou, ukazuje správný směr a pomáhá překonávat překážky. Podobně jako vlny moře, které nás mohou kdykoliv srazit, nebo písek, který může zahrabat naše kroky zpět. Bez tohoto průvodce bychom se mohli cítit jako ztracená loď v nekonečných vlnách, plující bez cíle. Ačkoliv je moře krásné a okouzující, zároveň je nebezpečné a nepředvídatelné. Díky průvodci se ale snadněji naučíme plavat v jeho

vlkách a hledat bezpečné přístavy. Moře nám může nabídnout mnoho krásných a vzrušujících zážitků, ale je důležité si být vědomi jeho rizik a chovat se k němu s respektem a pokorou. Linoryt je natisknutý na šatech pod pláštěm, protože vzpomínky na dětství si uchováváme jen pro sebe, jako poklady, které máme ukryté hluboko v našem nitru a chceme je chránit. Jsou jako malé úlomky minulosti, jež nás navštěvují v klidných chvílích a naplňují naše srdce radostí. Často se v nich ztrácíme, hledáme v nich útěchu, pochopení a vracíme se k nim jako k oblíbenému příběhu, který nás posiluje a oblažuje naši duši. Jsou to vzpomínky, jež často vyblednou v záplavě každodenního shonu.

Druhý model symbolizuje další fázi identity, kdy si člověk uvědomuje své hranice a svůj potenciál a postupně si utváří postoje vůči sobě samému. Všímá si, jak ho vidí okolí a jak on vidí sám sebe. Je to zároveň fáze, kdy člověk čelí mnoha možnostem a faktorům, pocitům zmatku, nejistoty a klamu. Hledá, jakým směrem jít. Člověk se může cítit zahlcen množstvím možností a rozhodnutí, která má stále před sebou. A právě to tisk znázorňuje. Zmnožení natisknutých hlav symbolizuje nespočet možností, rozhodnutí či cest, které si vybereme. Anebo symbolizují aspekty naší identity, které je třeba více prozkoumat.

Třetí model – pokud jsme si jisti svou vlastní identitou, snadněji a ochotněji přijímáme do našeho života někoho dalšího. Když se cítíme přijati a milováni, posiluje to naši sebeúctu a jistotu v naší vlastní identitě. Láska bližních nám dává pocit bezpečí. Je důležité vybrat si a mít kolem sebe lidi, kteří nás podporují a mají nás rádi takové, jací jsme. Ti nám mohou pomoci lépe pochopit sami sebe, najít svůj směr a posílit víru v sebe sama. Samotný tisk tedy představuje gesto objetí, jakožto symbol lásky a pochopení. Zároveň může symbolizovat i to, že jsme konečně v téhle fázi přijali sami sebe a jsme připraveni navazovat vztahy s bližními. Tisk s motivem objetí se vzájemně doplňuje se strohostí oděvu. Tisk vytváří kompaktní celek, který nám připomíná, že hledání identity je neustálý proces. I přesto, že jsme dosáhli určitého cíle v přijetí sama sebe, stále se můžeme ocitnout na scestí, což znázorňuje tisk linií. Je to ujištění, že i když jsme se naučili přijímat a milovat sebe sama, stále je prostor pro další objevování a rozvoj naší identity a vztahů s ostatními.

2.4 Zhotovení kolekce

Nejprve jsem vytvořila návrhy a hledala způsob, jak co nejlépe ztvárnit moji myšlenku. Vytvořila jsem si značné množství skic a námětů na potisky a návrhů na zhotovení oděvů,

následně jsem se pustila do zhotovení stříhů a prototypů⁶⁵. Začala jsem přenášet nápady na linoleum. Zhotovila jsem si na krejčovské figuríně vlastní stříhy. Ty jsem v průběhu práce několikrát měnila, než jsem se rozhodla pro jejich konečnou podobu. V průběhu tvorby stříhů jsem vybrala vhodné materiály, jak na zhotovení oděvů, tak na tisk linorytem. Veškeré papírové stříhy jsem přenesla na látku. Pro lepší představu výsledného oděvu jsem si pomocí stehování⁶⁶ dala díly dohromady a upravovala a zkoušela různé variace. Poté jsem odpárala stehování a jednotlivé díly potiskla linoryty. Jakmile byly linoryty na oděvu, znovu jsem si jej sestehovala a provedla jejich kompletní úpravu.

2.5 Popis oděvů

První oděv – první fáze hledání identity

Prvním oděvem, který představuje začínající fázi hledání identity, je zahalený oděv složený z nadýchaných šatů s rolákem a dlouhého přehozu s výraznými balónovými rukávy. Oděv má symbolizovat pocit zahalení se do sebe sama. Skrýt svou identitu, zároveň zachovat anonymitu.

Nadýchané šaty jsou z bavlněného plátna, podšité tričkovinou a jejich dominantou je výrazný rolák, který je prvkem k vyjádření mé identity. Hlavním úkolem přehozu je skrýt linoryt, který je potištěn na zádech šatů. Přehoz je celý podšitý acetátovou podšívkou pro lepší sklouzávání z ramen a jeho dominantou jsou balónové rukávy, jež jsou dalšími prvky k vyjádření mé identity.

Druhý oděv – druhá fáze hledání identity

Druhý oděv symbolizuje stav, kdy jedinec už poznává svou hodnotu. Oděv již nezakrývá celé tělo, ale dává prostor nohám, aby vykročily vpřed a pokračovaly v cestě za sebepoznáním. Člověk v této fázi už není zahalený, je svobodný a může se rozhodnout, jakou cestou jít. Horní část oděvu je ušitá z tričkoviny, která ve mně evokuje lehkost a pohodlí. Zbytek oděvu je z úpletu. Spojením tričkoviny a úpletu jsem chtěla docílit kontrastu v materiálu a textuře, což způsobuje, že je oděv dynamický a zajímavý, stejně jako proces hledání identity. Je to kombinace protichůdné lehkosti a těžkosti, jasnosti a složitosti, které mají za úkol symbolizovat jedinečný a silný výraz sebepoznání.

65 Prototyp = termín k označení prvních pokusů, testů a zkoušek.

66 Šicí technika, která usnadňuje zkoušení, šití na stroji a spojování textilií pomocí jehly a dobře rozparádné nitě.

Mezi tričkovinou a úpletem jsou všité menší volány, které jsou nejen ozdobou oděvu, ale symbolizují cesty, kterými člověk prošel, a zároveň jsou i symbolem hranic, které již překročil. Nejvýraznější volán je našitý na oděvu. Je z úpletu a podlepen vlizelínem⁶⁷, aby byl tužší a lépe držel tvar. Volány dávají oděvu dramaticčnost a texturu, jež symbolizuje složitost a překážky v procesu hledání identity. Obří volán je jako bariéra, která musí být překonána v procesu sebepoznání. Představuje překážky, jež mohou člověka brzdit ve vlastním rozvoji, např. společenská očekávání, osobní obavy nebo vnitřní konflikty, kterým čelíme během hledání toho, kým jsme. Jsou znamením odvahy a vytrvalosti, jež nám pomohla překonat překážky na cestě k sebepoznání. Volány nejsou jen symbolem nekonečného procesu hledání identity, ale také připomínkou výběru a rozhodnutí, jež musíme činit během naší cesty. Jejich umístění na oděvu naznačuje, že tyto překážky nebyly jen překonány, ale staly se součástí osobního rozvoje a posílení. Je to připomínka toho, že každá překážka, kterou překonáme, nás posouvá blíže k nalezení našeho pravého já a toho, že nás právě tyto překážky posilují. Jsou to zkoušky, jež nám umožňují objevovat naše skryté síly a vybudovat odvalu k vyjádření naší pravé identity. Každá nová zvlněná linie volánu je připomínkou toho, že každý okamžik je příležitostí k dalšímu objevování sebe sama.

Třetí oděv – další fáze hledání identity

Třetí oděv vnímám jako další fázi hledání identity. Stročnost modelu je záměrná, symbolizuje čistou mysl a přijetí sebe sama. Tričkovinu mám spojenou se stereotypem každého dne. Já jsem typ člověka, který ráno vstane a jako první sáhne po tričku. Během dne se ráda cítím pohodlně a potřebuji volný materiál, který mi usnadní cestování a volný pohyb. Tričko je zhotoveno ze dvou dílů, rukávy nejsou všité, jsou součástí předního a zadního dílu. Předlohou mi bylo moje oblíbené tričko. V této fázi už necítím potřebu se značně zahalovat. Potisk linorytem je umístěn na přední straně oděvu u srdce, což symbolizuje přijetí sebe sama i druhých. Jen když se naučíme respektovat sami sebe, až potom můžeme milovat druhé. Samotný potisk je v tomto případě taktéž prvkem k vyjádření identity.

67 Vlizeín: nažehlovací netkaná textilie, především pro zpevnění např. límců, klop, manžet apod.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit kolekci tří oděvů s důrazem na vyjádření tématu „Identita v oděvu“. Téma jsem si vybrala, protože věřím, že způsob, jakým se oblékáme, je důležitým aspektem naší osobní prezentace. Kolekce oděvů reflektuje proces hledání identity a každý z oděvů reprezentuje konkrétní pomyslnou fázi této cesty – tyto tři fáze, já osobně, vnímám jako klíčové. Skrze tři oděvy s potisky jsem se snažila nejen vyjádřit své poznatky a svou identitu, ale také posílit vnímání tohoto tématu. Ačkoliv zde zobrazuji pouze pomyslné tři fáze, hledání a hlavně vyjádření své identity je dle mého názoru celoživotní proces. Já (osobně) vyjadřuji vlastní identitu zejména v rukávech a roláku, které vnímám jako výrazné prvky mého osobního projevu. Prvky, ve kterých se cítím nejlépe a sama sebou. Ty mi poskytují nejen pocit jistoty, ochrany a pohodlí, ale také mi umožňují vyjádřit svůj osobní vkus a styl. Proto je rolák a rukáv součástí každého oděvu kolekce. Tato kolekce představuje oděvy, které nejen odrážejí mou osobnost, ale vyjadřují mou cestu hledání mé vlastní identity skrze oděv.

V teoretické části uvádím několik umělců, jejichž tvorbu jsem se snažila blíže prozkoumat, a nabídnout tak různé způsoby interpretace, pojetí a myšlenky na téma vyjádření identity. Proto je jejich výběr záměrně různorodý, čímž chci ukázat, jak pestré může být umělecké vyjádření identity.

Tato práce mi pomohla ujasnit si své přesvědčení, že oděv může být mnohem více než jen módním doplňkem nebo každodenní rutinou. Ráda bych se tomuto tématu věnovala i v budoucnu, protože jsem díky této práci nasbírala mnoho zkušeností. Byla to pro mě výzva a každý úspěch či neúspěch při vlastní tvorbě mě posunul dál a přinesl mi novou zkušenost.

Obrázkové přílohy

První fáze procesu hledání identity 1 – vlastní zdroj

První fáze procesu hledání identity 2, pohled z boku – vlastní zdroj

První fáze procesu hledání identity 3 – vlastní zdroj

První fáze procesu hledání identity 4 – vlastní zdroj

První fáze procesu hledání identity 5, pohled z boku – vlastní zdroj

První fáze procesu hledání identity 6, pohled zezadu – vlastní zdroj

První fáze procesu hledání identity 7, detail linorytového potisku – vlastní zdroj

Druhá fáze procesu hledání identity 1, pohled z boku – vlastní zdroj

Druhá fáze procesu hledání identity 2, pohled zezadu – vlastní zdroj

Druhá fáze procesu hledání identity 3 – vlastní zdroj

Druhá fáze procesu hledání identity 4, detail linorytového potisku – vlastní zdroj

Druhá fáze procesu hledání identity 5, detail linorytového potisku – vlastní zdroj

Druhá fáze procesu hledání identity 6, detail linorytového potisku – vlastní zdroj

Třetí fáze procesu hledání identity 1 – vlastní zdroj

Třetí fáze procesu hledání identity 2, pohled z boku – vlastní zdroj

Třetí fáze procesu hledání identity 3, pohled z boku – vlastní zdroj

Třetí fáze procesu hledání identity 4, pohled zezadu – vlastní zdroj

Třetí fáze procesu hledání identity 5 – vlastní zdroj

První a třetí fáze procesu hledání identity 1 – vlastní zdroj

Kolekce tří oděvů – Hledání identity v oděvu 1 – vlastní zdroj

Kolekce tří oděvů – Hledání identity v oděvu 2 – vlastní zdroj

Kolekce tří oděvů – Hledání identity v oděvu 3 – vlastní zdroj

Kolekce tří oděvů – Hledání identity v oděvu a autorka 4 – vlastní zdroj

Literatura

BĚLOHRAD, Radim. *Osobní identita a její praktická hodnota*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-802-1055-315

CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada, 2012. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4033-1

DOPITOVÁ, Milena a PACHMANOVÁ, Martina. *Milena Dopitová: even the same is different = i stejné je jiné*. Přeložil Philip JONES. Prague: Academy of Fine

IV. ŠKOPOVÁ, Jitka. *Textil a experiment / Textile and Experiment*. ISBN 978-80-87989-28-9

HERRERA, Hayden. *Frida: The Biography of Frida Kahlo*. Bloomsbury Publishing, 2003. ISBN 0747566135.

Slavné obrazy: mistrovská díla v souvislostech. Přeložil Tomáš NEDVĚD. Universum (Euromedia Group). Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-785-7.

IV. ŠKOPOVÁ, Jitka. *Textil a experiment / Textile and Experiment*. ISBN 978-80-87989-28-9

ZÍTEK, Odolen. *Lidé a móda*. Praha: Orbis, 1962.

ŽIVNÁ, Želmíra. *Šaty dělají člověka: o módě a oblékání*. Praha: Albatros, 1976.

Bakalářská práce

VRBOVÁ, Iva. *Krása a ošklivost v dílech Fridy Kahlo*. Bakalářská diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2020. [cit. 2024-03-28].

Elektronické zdroje

1GRANARY, 2017. *MASTERS OF NYC: JESSIE SHROYER* [Online]. [cit. 2024-04-26].
Dostupné z: <https://1granary.com/designers-3/schools/parsons/masters-nyc-jessie-shroyer/>

A.M. CUSTOM CLOTHING. *The History of the T-Shirt* [Online]. 2021. [cit. 2024-03-15].
Dostupné z: <https://www.amcustomclothing.co.uk/2021/05/18/history-of-tshirts/>

BASS-KRUEGER, Maude. *Everything to know about the history of the T-shirt* [Online]. 2019.
[cit. 2024-03-18]. Dostupné z: <https://www.vogue.com.au/fashion/trends/everything-to-know-about-the-history-of-the-tshirt/image-gallery/65641e7e0e07560fceb738db1e973e7a>

BAZAAR. *Cindy Sherman: Street-Style Star* [Online]. 2016 [cit. 2024-03-30]. Dostupné z:
<https://www.harpersbazaar.com/culture/features/a14005/cindy-sherman-0316/>

BRIGHT, Josh. *Autoportrait – Samuel Fosso*. [Online]. 2020. [cit. 2024-04-20]. Dostupné
z: <https://independent-photo.com/news/samuel-fosso/>.

CARTER, Felicity Carter. *John Paul Fauves Loses His Innocence*. [Online]. 2019. [cit. 2024-04-24].
Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/felicitycarter/2017/07/10/john-paul-fauves-loses-his-innocence/?sh=4dd03d013678>

CLEANY.CZ. *Historické okénko: (ne)milované roláky*. [Online]. 2022 [cit. 2024-03-28].
Dostupné z: https://www.cleany.cz/cs/blog/historicke-okenko-ne-milovane-rolaky?fbclid=IwAR0DYeEWuwzk7GLo_ivW3VpSnnngUz9ANFS555uFjO2vi3YUx5fhf_hPRRI_aem_AWVuqCgfNgvI8fTDn3onApqbsDgWLCivXwabxurpGhw6UysQuY2e7NDjH789edNzVhXgb0fWdnzGL7cwN_DBI-

DAS, Anushka. *Fashion and Identity: An Exploration of Clothing's Role in Shaping Personal and Cultural Identities* [Online]. 2023. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z:
<https://www.iiad.edu.in/the-circle/fashion-and-identity-an-exploration-of-clothings-role-in-shaping-personal-and-cultural-identities/>

DOBŘÝ TEXTIL. *Jak vzniklo tričko*. [Online]. 2020. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z:
<https://www.dobrytextil.cz/blog/novinky/jak-vzniklo-tricko>

FAULT MAGAZINE. *Fashion and Identity: How to Express Who You Are Through Clothing*. [Online]. 2023. [cit. 2024-04-26]. Dostupné z: <https://fault-magazine.com/2023/11/fashion-and-identity-how-to-express-who-you-are-through-clothing/>

FOSSO, Samuel. *African Spirits Series* [Online]. 2008. [cit. 2024-04-26]. Dostupné z: <https://samuefosso.com/works/african-spirits-series/>

FRIDA KAHLO. *Self Portrait with Thorn Necklace and Hummingbird, 1940, By Frida Kahlo* [Online]. [cit. 2024-04-26]. Dostupné z: <https://www.fridakahlo.org/self-portrait-with-thorn-necklace-and-hummingbird.jsp>

CHIC EVOLUTION IN ART. *John Paul Fauves*. [Online]. [cit. 2024-04-24]. Dostupné z: <https://www.chicevolutioninart.com/johh-paul-fauves>

INTERNATION CENTER OF PHOTOGRAPHY. *Artist Samuel Fosso*. [Online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://www.icp.org/browse/archive/constituents/samuel-fosso?all/all/all/all/0>.

JM ART MANAGEMEN. *In conversation with John Paul Fauves*. [Online]. 2018, 15.4.2023. [cit. 2024-04-24]. Dostupné z: <https://www.jmartmanagement.com/post/in-conversation-john-paul-fauves>.

LANE CRAWFOR. *The history of turtlenecks*. [Online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.lanecrawford.com/discover/the-history-of-turtlenecks-102600016-20210217/shop/>

LETEM SVĚTEM APPEM. *Příběh o tom, proč začal Steve Jobs nosit ikonický černý rolák*. [Online]. 2018. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.letemsvetemapple.eu/2018/01/01/pribeh-o-tom-proc-zacal-steve-jobs-nosit-ikonicky-cerny-rolak-rozpracovano-clanek-na-vanocenovy-rok/>.

LOWERY, Rebecca. *Samuel Fosso French and Central African, born Cameroon 1962*. [Online]. 2018. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://www.moma.org/artists/67095>.

LUXUS TRIKA. *Trocha historie aneb co stálo za vznikem a vývojem (potištěných) triček*. [Online]. 2021. [cit. 2024-4-16]. Dostupné z: <https://www.luxustrika.cz/a/historie-vyvoj-potištenych-tricek>

MAC ARTHUR FOUNDATION. *Cindy Sherman* [Online]. 1995, 2005 [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: <https://www.macfound.org/fellows/class-of-1995/cindy-sherman>

MEDIUM. *The Psychology of Fashion: How Clothing Choices Reflect Our Identity* [Online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://medium.com/@socialsulochana/the-psychology-of-fashion-how-clothing-choices-reflect-our-identity-538b66f3d21b>

MUSÉE YVES SAINT LAURENT PARIS. *The Dior Years*. [Online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://museeyslparis.com/en/stories/les-annees-dior-1-1>

PHOENIX ART MUSEUM. *Frida Kahlo* [Online]. 2019 [cit. 2024-03-21]. Dostupné z: <https://phxart.org/artists/frida-kahlo/>

POSTERS CZ. *Současní umělci a identita*. [Online]. 2019. [cit. 2024-04-25]. Dostupné z: <https://www.posters.cz/blog/inspirace-soucasni-umelci-a-identita-n2730>

PREMIUM BASIC. *Historie trička – co o něm možná nevíte* [Online]. [cit. 2024-4-16]. Dostupné z: <https://premiumbasics.cz/cs-sl/blogs/premium-basics/historie-tricka-co-o-nem-mozna-nevite>

SHE SEWS HAPPINESS. *Puff Sleeves: History's 'biggest' trend*. [Online]. 2021 [cit. 2024-03-21]. Dostupné z: <https://shesewshappiness.com/puff-sleeves-historys-biggest-trend/>

SPORT IN ART. *Určování identity z pozice queer umělců: Marriage, Kobayashi, Jimenez*. [Online]. 2023. [cit. 2024-04-25]. Dostupné z: <https://www.sportin.art/cs/detail-clanku/urcovani-identity-z-pozice-queer-umelcu-marriage-kobayashi-jimenez>.

TATE. *Changed Identity Coursework Guide*. [Online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/student-resource/exam-help/changed-identity>.

THE EDIT GALLERY. *John Paul Fauves*. [Online]. [cit. 2024-04-24]. Dostupné z: <https://www.theeditgallery.com/artists/john-paul-fauves/>

THE GUARDIAN. *Cindy Sherman #untitled review – love, death, ageing and parrots* [Online]. 2019 [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2019/jul/28/cindy-sherman-untitled-review-love-death-ageing-and-parrots>

THE PHOTOGRAPHERS GALLERY. *Artist Talk: Samuel Fosso*. [Online]. 2023. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://thephotographersgallery.org.uk/whats-on/artist-talk-samuel-fosso>.

UNIVERSITY OF FASHION. *The age of extreme super sleeves* [Online]. 2020 [cit. 2024-03-21]. Dostupné z: <https://www.universityoffashion.com/blog/the-age-of-extreme-super-sleeves/>

VERLAG, Steidl. *Samuel Fosso*. [Online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://steidl.de/Artists/Samuel-Fosso-0026455255.html>.

YUKI KOBAYASHI. *Yuki Kobayashi*. [Online]. 2020. [cit. 2024-04-25]. Dostupné z: <https://www.yukikoba.com/profile-cv>.

ZAKERI. *Historie vzniku a vývoje dress code ve světě módy* [Online]. 2023 [cit. 2024-03-28]. Dostupné z: <https://zakeri.cz/historie-vzniku-a-vyvoje-dress-code-ve-svete-mody/>

Seznam použitých obrázků

Obrázek 1: LAGERFELD, Karl. *The university of fashion*. [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://www.universityoffashion.com/blog/the-age-of-extreme-super-sleeves/>

Obrázek 2: MCQUEEN, Alexander. *The skinny beef*. [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://www.theskinnybeep.com/wp-content/uploads/2020/03/Fall-2020-Fashion-Trends-Alexander-McQueen.jpg>

Obrázek 3: KAHLO, Frida. *Frida Kahlo* [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://www.fridakahlo.org/the-two-fridas.jsp>

Obrázek 4: SHERMAN, Cindy. *ARTLEAD* [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://artlead.net/journal/modern-classics-cindy-sherman-untitled-film-stills/>

Obrázek 5: SHERMAN, Cindy. *ARTLEAD* [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://artlead.net/journal/modern-classics-cindy-sherman-untitled-film-stills/>

Obrázek 6: SHERMAN, Cindy. *BAZAAR* [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://www.harpersbazaar.com/culture/features/a14005/cindy-sherman-0316/>

Obrázek 7: FOSSO, Samuel. *Samuel Fosso* [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://samuefosso.com/works/african-spirits-series/>

Obrázek 8: FOSSO, Samuel. *Samuel Fosso* [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://samuefosso.com/works/tati-series/>

Obrázek 9: FAUVES, John Paul. *Forbes* [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://www.forbes.com/sites/felicitycarter/2017/07/10/john-paul-fauves-loses-his-innocence/?sh=6225cfd01367>

Obrázek 10: OSBORNE, Neale. *Theaoi* [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://theaoi.com/folios/neale-osborne/#&gid=null&pid=4kahlo-1600x>

Obrázek 11: ABEL, Catherine. *Catherine Abel* [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://www.catherineabelstore.com/collections/paintings/products/pink-bob-1>

Obrázek 12: SHROYER, Jessie. *I GRANARY* [Online]. [cit. 26.4.2024]. Dostupný na: <https://1granary.com/designers-3/schools/parsons/masters-nyc-jessie-shroyer/#&gid=1&pid=8>

Obsah použitých obrázků a fotografií

Karl Lagerfeld – přehlídka pro Chanel (1988)	16
Alexander McQueen – přehlídka Fall (2020)	16
Frida Kahlo – The Two Fridas (1939)	21
Frida Kahlo – Self Portrait with Thorn Necklace and Hummingbird (1940)	21
Cindy Sherman – Untitled Film Stills (1978)	23
Cindy Sherman – fotografie pro Harper’s Bazaar, kabát od Marca Jacobse (1993)	23
Samuel Fosso – African Spirits (2008)	24
Samuel Fosso – TATI (1997)	25
John Paul Fauves – A Loss Of Innocence (2017)	26
Neale Osborne – Portrait of the Mexican artist, Frida Kahlo (2018)	28
Catherine Abel – Rose pink (2023)	29
Jessie Shroyer – MFA Graduate runway show (2016)	30
První fáze procesu hledání identity 1 – vlastní zdroj	38
První fáze procesu hledání identity 2, pohled z boku – vlastní zdroj	39
První fáze procesu hledání identity 3 – vlastní zdroj	40
První fáze procesu hledání identity 4 – vlastní zdroj	41
První fáze procesu hledání identity 5, pohled z boku – vlastní zdroj	42
První fáze procesu hledání identity 6, pohled zezadu – vlastní zdroj	43
První fáze procesu hledání identity 7 – detail linorytového potisku – vlastní zdroj	44
Druhá fáze procesu hledání identity 1, pohled z boku – vlastní zdroj	45
Druhá fáze procesu hledání identity 2, pohled zezadu – vlastní zdroj	46
Druhá fáze procesu hledání identity 3 – vlastní zdroj	47
Druhá fáze procesu hledání identity 4, detail linorytového potisku – vlastní zdroj	48
Druhá fáze procesu hledání identity 5, detail linorytového potisku – vlastní zdroj	49
Druhá fáze procesu hledání identity 6, detail linorytového potisku – vlastní zdroj	50
Třetí fáze procesu hledání identity 1 – vlastní zdroj	51
Třetí fáze procesu hledání identity 2, pohled z boku – vlastní zdroj	52
Třetí fáze procesu hledání identity 3, pohled z boku – vlastní zdroj	53
Třetí fáze procesu hledání identity 4, pohled zezadu – vlastní zdroj	54
Třetí fáze procesu hledání identity 5 – vlastní zdroj	55
První a třetí fáze procesu hledání identity 1 – vlastní zdroj	56
Kolekce tří oděvů – Hledání identity v oděvu 1 – vlastní zdroj	57
Kolekce tří oděvů – Hledání identity v oděvu 2 – vlastní zdroj	58
Kolekce tří oděvů – Hledání identity v oděvu 3 – vlastní zdroj	59
Kolekce tří oděvů – Hledání identity v oděvu a autorka 4 – vlastní zdroj	60